



**T.C. ÇEVRE VE
ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI**
ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SIFIR ATIK YÖNETİM SİSTEMİ UYGULAMA KILAVUZU

KIRSAL ALANLAR



**SIFIR
ATIK**





ÖNSÖZ

Geçmiş yıllardan günümüze nüfus, satın alma gücündeki artış ve teknolojik gelişmeler çerçevesinde Ülkemiz genelinde atık miktarı artmaya devam etmekte ve bu artış, sıfır atık yönetimi anlayışı ile atıkların sürdürülebilir ve entegre yönetiminin gerekliliği ihtiyacını doğurmaktadır.

Atıkların, geri dönüşüm ve geri kazanım süreci içerisinde değerlendirilmeden bertarafı, hem maddesel, hem de enerji olarak ciddi kaynak kayıplarına neden olmaktadır. Teknik, ekonomik ve sosyal disiplinler ile çok yönlü ilişkiler içerisinde olan sürdürülebilir atık yönetimi; atık azaltım/önleme, tekrar kullanım, geri dönüşüm ve geri kazanıma odaklanmayı, atık hiyerarşisi çerçevesinde sıfır atık yönetimini zorunlu kılmaktadır.

Bakanlığımızın sıfır atık yönetim sistemine ilişkin plan, politika ve hedefleri belirleme sorumluluğu çerçevesinde doğal kaynaklarımızın ve ekosistemin korunup geliştirilmesi ile mevcut ve gelecek nesiller için sağlıklı ve yaşanabilir bir çevre oluşturulmasını sağlamak üzere; sürdürülebilirlik ilkesi, uluslararası normlar ve ulusal öncelikler gözetilerek, atıkların oluşumunun önlenmesi, kaynağında en aza indirilmesi, türlere ayrılması, toplanması, taşınması, geçici depolanması, geri kazanılması, yeniden kullanılması aşamalarını içeren 11 adet uygulama kılavuzu hazırlanmıştır. Bu kılavuzlar Mahalli İdareler Kılavuzu, Organize Sanayi Bölgeleri ve Sanayi Tesisleri Kılavuzu, Havalimanı ve Terminal Kılavuzu, AVM, İş Merkezi, Ticari İşletme ve Plaza Kılavuzu, Eğitim Kurumları ve Yurtlar Kılavuzu, Sağlık Kuruluşları Kılavuzu, Turizm Tesisleri Kılavuzu, Kırsal Alanlar Kılavuzu, Kurum Kuruluş Kılavuzu, Hane ve Site Kılavuzu ile Sıfır Atık Mavi Kılavuzudur.

Sıfır Atık Uygulama Kılavuzları, sıfır atık yönetim sisteminin; idari, mali ve teknik unsurları açısından tasarım ve planlama kriterlerini, değerlendirme unsurları ve uygulama esaslarını belirleyerek sıfır atık yönetim sisteminin geliştirilmesi, iyileştirilmesi ve yaygınlaştırılması için hedef kitlelere yol göstermek amacıyla hazırlanmıştır.

Sıfır Atık yaklaşımının ilgili paydaşlar arasında; ortak hedef ve dilin belirlenerek nitelikli uygulamaların geliştirilmesi, israfın önlenmesi, zaman ve maliyet açısından verim alınması amacı ile azami özen ve hassasiyetin gösterilerek titizlikle uygulanması gerekmektedir.

Sıfır atık yaklaşımının anlaşılmasını sağlamak, mevcut durumu ortaya koymak, sistemin aşamalı olarak yaygınlaştırılmasını ve sürdürülebilmesini sağlamak ve paydaşlara sıfır atık yönetimi için bir yol haritası çizmek amacıyla hazırlanan Kılavuzların ilgili tüm taraflara ve Ülkemize hayırlı olmasını diliyorum.

Bu vesileyle çalışmalarda emeği geçen tüm kurum ve kuruluşlara ve personelimize teşekkür ediyorum.

Murat KURUM
Çevre ve Şehircilik Bakanı

İÇİNDEKİLER

05

SIFIR ATIK YÖNETİMİ

Bu kılavuz sıfır atık yönetimine ilişkin genel bilgileri, yapılacak faaliyetleri ve gerekli yönlendirmeleri içermekte olup, belirtilen tarihlerde tamamlanmak üzere sıfır atık sistemine geçişin sistemli bir şekilde gerçekleştirilebilmesine yardımcı olmak için hazırlanmıştır.

ÇALIŞMA EKİBİNİN BELİRLENMESİ

Sıfır atık yönetim sisteminin kurulumundan, uygulanmasına ve izlenmesine kadar olan süreci takip edecek sorumlu kişi veya kişileri belirleyerek bir çalışma ekibi oluşturunuz.

07

08

PLANLAMA

Atıkların türü ve kaynaklarının belirlenmesi, kullanılan ekipmanlar ve ilgili personelin durumunun ortaya konulması sisteme geçişin planlanmasında önemlidir. Atığın türüne ve miktarına etki edebilecek faktörler tespit edilmelidir.

EĞİTİM/BİLİNÇLENDİRME FAALİYETLERİ

Sıfır atık yönetim sisteminin yaygınlaştırılması amacıyla hedef kitleye yönelik eğitim ve bilinçlendirme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ve uygulamaya katılımının teşvik edilmesi önemlidir.

17

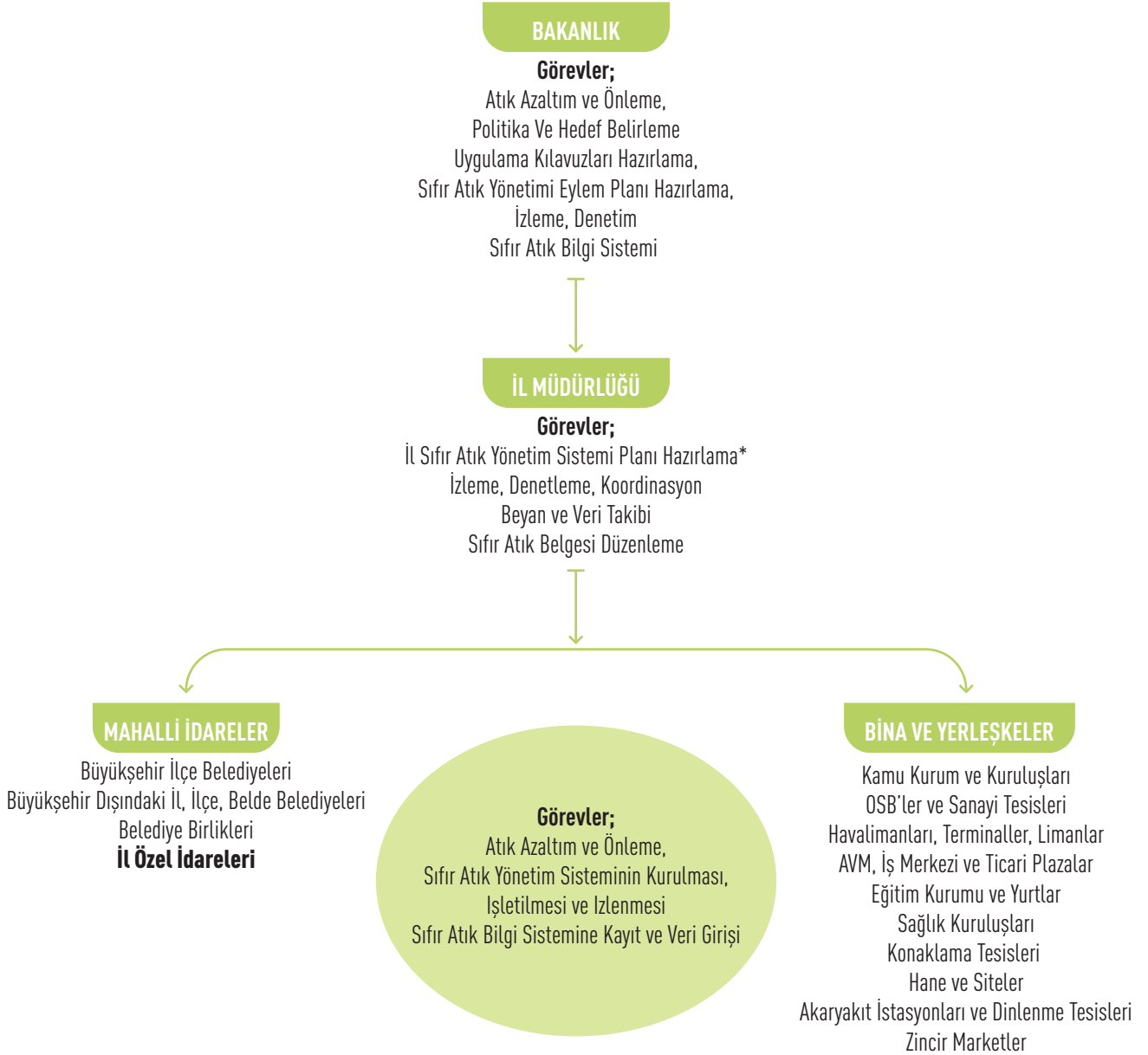
18

İZLEME, KAYIT TUTULMASI VE İYİLEŞTİRME

Uygulamanın etkinliğinin değerlendirilmesi amacıyla çalışma ekibi tarafından belirli zaman aralıkları ile izleme yapılır ve varsa uygulamanın aksayan yönleri, eksiklikler veya geliştirilecek taraflar tespit edilir, eksiklikler giderilir, önlemler alınır.

KIRSAL ALANLARDA SIFIR ATIK UYGULAMA KILAVUZU

Bu kılavuz sıfır atık yönetimine ilişkin genel bilgileri, yapılacak faaliyet ve planlamalar ile izleme ve geliştirme esaslarını içermektedir. Türkiyede sıfır atık yönetimi mahalli idareler, bina-yerleşkeler şeklinde 2 ana başlık altında toplanmıştır. Her bir uygulayıcıya ait görev ve sorumluluklar aşağıda belirtilmiştir. İl sıfır atık yönetim planları Valilik koordinasyonunda, Mahalli Çevre Kurulu tarafınca belirlenecek komisyonca hazırlanır ve uygulanır. Uygulayıcılar plana uyum için gerekli çalışmalarını bu kılavuzdaki öneriler doğrultusunda yapmalı, gerekli altyapı çalışmalarını tamamlayarak atık önleme, azaltım ve ayrı toplama hayata geçirmeli ve elde edilen verileri sıfır atık bilgi sistemine girmelidir.

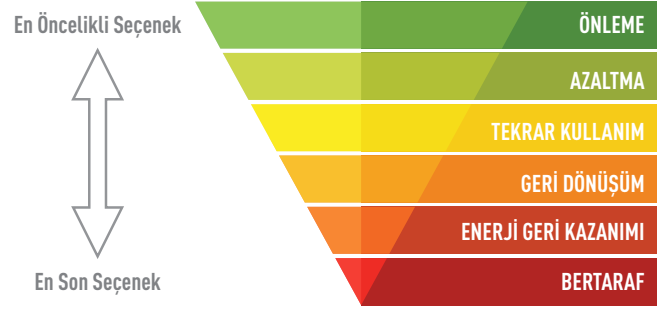


Şekil 1. Sıfır atık görev hiyerarşisi

*İl Sıfır Atık Yönetim Sistemi Planının hazırlanması için mahalli çevre kurulu gündemini hazırlamak ve teknik destek sağlamak

SIFIR ATIK NEDİR?

“Sıfır Atık”; israfın önlenmesini, kaynakların daha verimli kullanılmasını, atık oluşumunun engellenmesi veya azaltılması, atığın oluşması durumunda ise kaynağında ayrı toplanması ve geri kazanılmasını kapsayan atık yönetim felsefesi; kültürel, ekonomik ve sosyal gelişimin elde edilmesi için atıkların yaşam döngüsünü dikkate alan bir yaklaşım biçimidir.



Sıfır atık yönetiminde, ürünlerin yeniden kullanılması, kullanım ömürlerinin uzatılması, ürünlerin üretiminde zararlı maddelerin kullanılmaması veya azaltılması, geri dönüşümü mümkün ürünlerin üretilmesi esastır.

Şekil 2. Atık yönetim hiyerarşisi

Atık yönetim hiyerarşisi (Şekil 2) sıfır atık yönetim sisteminin temelini oluşturur. Buna göre atık oluşumunun önlenmesi, atık azaltımı, atık oluşumunun önlenemediği durumda yeniden kullanımı sıfır atık yönetim sisteminin basamaklarıdır. Yeniden kullanımı mümkün olmayan atıkların ise maddesel geri kazanımı veya enerji olarak geri kazanımı şeklinde değerlendirilmesi gereklidir. Sıfır atık yönetim sisteminin oluşturulması çevre kirliliğinin giderilmesi için gerekli maliyetlerin azaltılması bakımından da önemlidir.

Sıfır atık yönetim yaklaşımı esasen herhangi bir yaşam alanının tasarım aşamasında planlanmalıdır. Başarılı bir yönetim modeli elde etmek için atık yönetim çalışmaları, site, apartman, mahalle-cadde kent meydanı, okul, plaza, alışveriş merkezleri (AVM), havaalanı, OSB ve sanayi tesisleri, pazar yerleri, eğitim sağlık ve turizm yerleşkeleri gibi bir şehre ait ne kadar yaşam alanı var ise bunların mimari tasarım aşamasında ele alınmalıdır.

Binaların ve yaşam alanlarının tasarım aşamasında planlama yapılarak bu alanların sıfır atık yönetimine uygun şekilde inşa edilmesi en ideal durumdur. Ancak bunun mümkün olmaması durumunda sistem kurulumu için uygulama basamakları takip edilerek sonuca ulaşmak mümkündür.

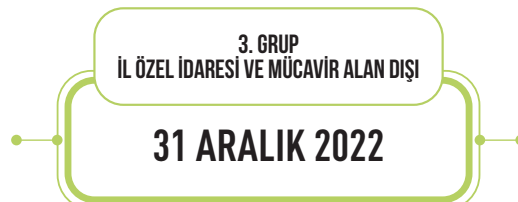
Siz de 4 adımda sıfır atık yönetim planlamanızı tamamlayabilirsiniz.



Şekil 3. Sıfır atık yönetim sistemi uygulama basamakları

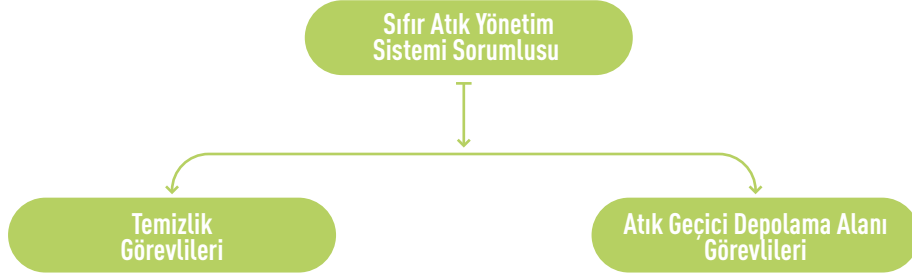
Kırsal politikalara esas olan kırsal alan tanımına göre, kırsal yerleşimlerin kapsamına; nüfusu 20.000'den az il ve ilçe merkezleri ile beldeler ve köyler girmektedir. İlçe merkezleri ve beldelerde mahalli nitelikteki hizmetler belediyeler aracılığı ile sunulurken köylerde bu hizmetler il özel idareleri tarafından yürütülmektedir. Ayrıca kırsal alana hizmet bakımından ilçe ölçeğinde tüm köylerin bir araya gelerek oluşturdukları köylere hizmet götürme birlikleri de faaliyet göstermektedir.

Kırsal alanlarda aşağıda verilen son tarihlerden önce sıfır atık sistemi kurulmalıdır.



1. ÇALIŞMA EKİBİNİN BELİRLENMESİ

Sıfır atık yönetim sisteminin kurulumundan, uygulanmasına ve izlenmesine kadar olan süreci takip edecek sorumlu kişileri belirleyerek bir çalışma ekibi oluşturunuz. Sistemin sürdürülebilirliği için çalışma ekibinde Çevre görevlisi bulundurulur ve/veya çevre danışmanlık hizmeti alınır.



Şekil 4. Sıfır atık yönetim sistemi çalışma ekibinin oluşturulması

**Çalışma ekibinizi kurumunuza yönelik genişletebilir ya da çeşitlendirebilirsiniz. Köylerde köy muhtarı olmak üzere, il özel idaresinden de yetkili teknik bir personel koordinasyonunda çalışma ekibi oluşturabilirsiniz. Çevre görevlisi ve/veya çevre danışmanlık hizmeti alınabilir.*

Sıfır atık ekibi başarılı bir uygulama için aşağıdaki temel görevleri üstlenmelidir.

- Atık önleme ve azaltım için neler yapılacağı belirlenmeli,
- Atıkların ayrı toplanması ve taşınması için gerekli ekipman/üniteleri sağlamalı ve atıkların toplanarak ilgili noktalara ulaştırılmasını sağlamalı,
- Kendisine bağlı destek personelinin bilgilendirmeli gerekli eğitimleri vermeli,
- Yapılan çalışmalarını ve sonuçlarını ilgili yerlere raporlamalı,
- Sıfır atık yönetiminin başarılı olabilmesi için farkındalık çalışmaları yapmalıdır. (afiş, bilgilendirme vb çalışmalar)



2. PLANLAMA

Etkin bir atık yönetimi için en önemli adım planlama aşamasıdır. Planlama aşamasında mevcut durum tespiti, atık önleme ve azaltım prensiplerinin belirlenmesi ve ihtiyaç analizi çalışmaları yapılacaktır.

2.1. Mevcut Durum Tespiti :

Temel amacı oluşan atık türleri, miktarı ve oluşma sıklığının belirlenmesidir. Bu veriler ileride yapacağınız planlama aşamasında kullanılacaktır.

Sisteme geçiş yapılacak yerde;

- Hane ve ticari alan (market,dükkan) sayısı
- Piknik, mesire vb alanların tespiti
- Sokak sayısı
- Hareketli nüfus (günlük/haftalık/mevsimlere göre belirlenir.)

Oluşan atıkların;

- Kaynağı ve miktarı,
- Türleri ve özellikleri
- Oluşum sebepleri (atıkların önlenmesi ve azaltılmasında uygulanabilecek yöntemlerin belirlenmesinde önemlidir.)
- İlgili personel durumu
- Biriktirme, toplama ve taşıma yöntemleri
- Atık geçici depolama alanları
- Atıkların teslim edildiği belediye/geri dönüşüm tesislerine göre toplama sistemi ortaya konulmalıdır



Kırsal alanlarda oluşabilecek atık türleri Tablo 1’de verilmiştir. Eğer ilave edeceğiniz atık türleri ve alanlar var ise lütfen ekleyiniz.

Tablo 1. Atık oluşumu gösteren/gösterebilecek birimler

Birimler	Oluşabilecek Atıklara Örnekler
Ev/Haneler	Kağıt, plastik, cam, metal atıklar, biyo-bozunur atıklar, gıda atıkları, ömrü dolmuş elektrikli ve elektronik eşyalar, aydınlatma ekipmanları, kontamine ambalajlar (kimyasal ambalajları, temizleyici ambalajları, basınçlı kaplar gibi), bitkisel atık yağ, atık ilaçlar, atık piller, tekstil atıkları, klima/havalandırma, su arıtma vb. kaynaklı filtreler, hacimli atıklar, inşaat-yıkıntı atıkları vb.
Muhtarlık Binası, İdari Binalar, Ofisler	Kağıt, plastik, cam, metal atıklar, toner-kartuş, atık piller, bilgisayar/telefon/lamba gibi kullanım ömrü dolmuş elektrikli ve elektronik eşyalar, hacimli atıklar, inşaat-yıkıntı atıkları vb.
Sağlık Kuruluşu (Hastane/Aile Sağlığı Merkezi vb.)	Tıbbi atıklar (enfeksiyon yapıcı atıklar, kesici-delici atıklar), kağıt, plastik, cam, metal atıklar, vb.
Kıraathane/Lokanta/Düğün Salonları/Yemekhane	Biyo-bozunur atıklar, gıda atıkları, çay/kahve posaları, bitkisel atık yağ, kağıt, plastik, cam, metal atıklar, kağıt peçete, ıslak mendil, vb.
Ticarethaneler (Bakka, Market, Kasap, Hırdavat, Akaryakıt İstasyonu, Tarım İşletmeleri, Terzi, Kuaför vb.)	Kağıt, plastik, cam, metal atıklar, toner-kartuş, atık piller, bilgisayar/telefon/lamba gibi kullanım ömrü dolmuş elektrikli ve elektronik eşyalar, kumaş parçaları, giysiler, kontamine ambalajlar (kimyasal ambalajları, basınçlı kaplar gibi) vb.
Tarım Araçları ve Diğer Araç Tamirhaneleri	Atık motor yağları, yağlama yağları, yağ filtreleri, ömrünü tamamlamış lastikler, kontamine atıklar, kontamine ambalajlar (kimyasal ambalajları, basınçlı kaplar gibi), atık solventler vb.
Bahçeler, Tarım Alanları, Mesire Yerleri, Piknik Alanları, vb.	Çimen, yapraklar, ağaç/çalı vb. biyo-bozunur atıklar, zirai ilaç/bitki koruma ürün ambalajları vb.
Diğer birimler

Her bir noktada oluşan atık türlerini ve miktarlarını belirli periyotlarda takip ediniz ve tartarak elde ettiğiniz verileri Tablo 2 deki gibi doldurunuz. Böylece toplamda hangi atık türünden ne kadar oluşacağını tespit edebileceksiniz.

Tablo 2. Atık türü ve miktarının belirlenmesi (kg)

	Kağıt	Metal	Plastik	Cam	Biyobozunur	Bitkisel atık yağ	Pil	Toner, kartuş	E atıklar	Tıbbi Atıklar
Ev/Haneler										
Muhtarlık Binası, İdari Binalar, Ofisler										
Sağlık Kuruluşu (Hastane/Aile Sağlığı Merkezi vb.)										
Kıraathane/Lokanta/Düğün Salonları/Yemekhane										
Ticarethaneler (Bakkal, Market, Kasap, Hırdavat, Akaryakıt İstasyonu, Tarım İşletmeleri, Terzi, Kuaför vb.)										
Tarım Araçları ve Diğer Araç Tamirhaneleri										
Bahçeler, Tarım Alanları, Mesire Yerleri, Piknik Alanları, vb.										
Diğer birimler										

Hali hazırda kullanılan yapı ve ekipmanların envanterinin çıkarılması eldeki kaynakların kullanılması adına önemli bir husustur.



2.2. Atık Önleme ve Azaltım Çalışmaları

Atık yönetiminde ilk aşama atık önleme veya atık azaltımıdır. Atık önleme, hem niteliksel hem de niceliksel şekilde olabilir. Zararlı madde içeren bir ürün yerine, daha az zararlı madde içeren bir alternatif seçtiğinizde, atık miktarını olmasa da atığın kirletici potansiyelini azaltarak önleme yapmış olursunuz. Siz de bu bakış açısı ile mevcut durumda tespit ettiğiniz atıkları nasıl önleyebileceğinizi ya da azaltabileceğinizi belirleyebilirsiniz. Aşağıdaki örnekleri uygulayabilir daha fazla önleyici fırsatlar oluşturabilirsiniz. Oluşturduğunuz bu önlemleri nasıl hayata geçireceğinizi hane halkı sakinleri, kurum/kuruluş çalışanları ve işletme sahipleri vd tüm paydaşlara eposta, afiş vb duyuru kanallarıyla ulaştırabilir, hedef kitlelere eğitim vererek başarılı olabilirsiniz. Aşağıdaki liste ile sınırlı kalmayıp alınacak önlemleri dilediğiniz kadar artırabilirsiniz.



Tablo 3. Atık önleme/azaltım uygulamalarına örnekler

Atığın Oluştığı Birimler	Atık Türü	Atık Önleme/Azaltım Tedbirleri
Ev/Haneler	Kağıt, plastik, cam, metal atıklar	<ul style="list-style-type: none">Tüketimi teşvik eden faaliyetlerin azaltılması, alışverişlerde ürünün fiyatı ve alım gücünden önce ihtiyaç olup olmadığının değerlendirilmesi,Stok kontrolü yaparak ihtiyaca yönelik alışveriş listesi oluşturularak ihtiyaç kadar alışveriş yapılması,Ambalajlı ürünler yerine geleneksel dökme ürünlerin tercih edilmesi,Ambalajlı ürün alınması durumunda mümkün mertebe en az ambalaja sahip ürünlerin tercih edilmesi, yeniden kullanılabilir ambalajların (cam kavanoz gibi) değerlendirilmesi,Alışverişlerde plastik poşet yerine bez vs. çantaların tercih edilmesi,Plastik su şişesi yerine matara kullanılması,Kağıt havlu, ıslak mendil yerine temizlik bezlerinin kullanılması,Streç film, buzdolabı poşeti ve sandviç poşeti yerine kapaklı kaplar, bal mumu kumaşların kullanılması,Tek kullanımlık paket çay, hazır kahve ve kapsül kahvelerin yerine demleme çay ve kahve tercih edilmesi,Kürdan, pamuk çubuğu gibi ürünler yerine çok kullanımlı alternatiflerin tercih edilmesi,Tek kullanımlık tabak, bardak, çatal kaşık yerine yeniden kullanılabilir olanların tercih edilmesi,Tamir edilebilir, tekrar kullanılabilir ürünlerin tercih edilmesi,Kullanım ömrü uzun ve geri dönüşümü mümkün ürünlerin tercih edilmesi,Tek tarafı basılı kağıtların müsvedde olarak kullanımı,İhtiyaç fazlası veya kullanılmayan ürün/malzemelerin tekrar kullanımı veya yeniden dizayn edilerek başka bir ürün olarak kullanılması,
	Biyo-bozunur atıklar, gıda atıklar	<ul style="list-style-type: none">Tüketimi teşvik eden faaliyetlerin azaltılması, alışverişlerde ürünün fiyatı ve alım gücünden önce ihtiyaç olup olmadığının değerlendirilmesi,Stok kontrolü yaparak ihtiyaca yönelik alışveriş listesi oluşturularak ihtiyaç kadar alışveriş yapılması,Yemek hazırlarken tavsiye edilen tüketim tarihi/son tüketim tarihi yaklaşmış malzemelerin öncelikli olarak değerlendirilmesi,Tüketilemeyen gıdaların daha sonra tüketilmek üzere kurutulması, dondurulması veya farklı şekillerde değerlendirilmesi,Fazla gıdanın paylaşılması,Tüketilmeyen gıdaların hayvan yemi olarak kullanımının sağlanması
	Ömrü dolmuş elektrikli ve elektronik eşyalar, aydınlatma ekipmanları	<ul style="list-style-type: none">Tüketimi teşvik eden faaliyetlerin azaltılması, alışverişlerde ürünün fiyatı ve alım gücünden önce ihtiyaç olup olmadığının değerlendirilmesi,Tamir edilebilir, tekrar kullanılabilir ürünlerin tercih edilmesi,Kullanım ömrü uzun ve geri dönüşümü mümkün ürünlerin tercih edilmesi,Ürünlerin ömrünün uzatılması için, periyodik bakımlarının aksatılmadan yapılması,İhtiyaç fazlası veya kullanılmayan ürün/malzemelerin tekrar kullanımı veya yeniden dizayn edilerek başka bir ürün olarak kullanılması,
	Kontamine ambalajlar (kimyasal ambalajları, temizleyici ambalajları, basınçlı kaplar gibi)	<ul style="list-style-type: none">Kontamine ambalaj oluşturacak ürünler yerine sıfır atığa uygun alternatiflerin tercih edilmesi,Ürünlerin içeriklerine dikkat edilerek tehlikeli madde içermeyen ürünlerin tercih edilmesi,Ürünlerin tamamen tüketilerek ambalajların boş olmasının sağlanması,
	Atık ilaçlar	<ul style="list-style-type: none">İlaç almadan önce evde olup olmadığının kontrol edilmesi, gereksiz ilaç alımından kaçınılması,
	Atık piller	<ul style="list-style-type: none">Atık pil azaltımı için şarj edilebilir pillerin tercih edilmesi

Ev/Haneler	Tekstil atıkları	<ul style="list-style-type: none"> Tüketimi teşvik eden faaliyetlerin azaltılması, alışverişlerde ürünün fiyatı ve alım gücünden önce ihtiyaç olup olmadığının değerlendirilmesi, İhtiyaç kadar alışveriş yapılması, İhtiyaç fazlası veya kullanılmayan ürün/malzemeleri kullanabilecek olan kişilerle paylaşılması, tekrar kullanımı veya yeniden dizayn edilerek başka bir ürün olarak kullanılması,
	Hacimli atıklar (masa, sandalye, dolap, yatak vb. atıklar)	<ul style="list-style-type: none"> Tüketimi teşvik eden faaliyetlerin azaltılması, alışverişlerde ürünün fiyatı ve alım gücünden önce ihtiyaç olup olmadığının değerlendirilmesi, Tamir ederek ürünlerin kullanım ömrünün uzatılması, İhtiyaç fazlası veya kullanılmayan ürün/malzemelerin ihtiyaç sahipleriyle paylaşılması, tekrar kullanımı veya yeniden dizayn edilerek başka bir ürün olarak kullanılması,
	İnşaat-yıkıntı atıkları	<ul style="list-style-type: none"> Ömrünü tamamlamamış malzemelerin /yapıların kullanımına devam edilmesi Kullanım ömrünün sonunda malzemeleri almak isteyenlere verilmesi Yıkım öncesi malzemelerin (ahşap, cam, çerçeve vb.) ayrılması,
Muhtarlık Binası, İdari Binalar, Ofisler	Kağıt	<ul style="list-style-type: none"> Gereksiz çıktı alınmaması, bilgisayar ve yazıcının çift taraflı baskı için ayarlanması, Tek tarafı basılı kağıtların müsvedde olarak kullanımı
	Plastik	<ul style="list-style-type: none"> Tek kullanımlık plastik tabak, bardak, çatal kaşık yerine yeniden kullanılabilir olanların tercih edilmesi Plastik şişelerdeki sular yerine katlara hijyenik su otomatları yerleştirilmesi, personelin kendi bardaklarını veya mutfakta bulunan bardakları kullanması Plastik dosya, sunum dosyası kullanımının azaltılması
	Toner-kartuş, atık pil	<ul style="list-style-type: none"> Tekrar doldurulabilen kartuş kullanılması Yüksek çözünürlük yerine "taslak" modunda çıktı alınması Yazıcı özelliklerini siyah beyaza göre ayarlayarak yalnızca gerekli olması durumunda renkli çıktı alınması Çıktıların tasarruflu yazı tipinde alınması Yazışmaların elektronik ortamda yapılması ile fotokopi makinalarına olan ihtiyacın azaltılması Atık pil azaltımı için şarj edilebilir pillerin tercih edilmesi
	Kullanım ömrü dolmuş elektrikli ve elektronik eşyalar, hacimli atıklar (masa, sandalye, dolap, yatak vb. atıklar)	<ul style="list-style-type: none"> Tamir edilebilir, tekrar kullanılabilir ürünlerin tercih edilmesi, Kullanım ömrü uzun ve geri dönüşümü mümkün ürünlerin tercih edilmesi, Ürünlerin ömrünün uzatılması için, periyodik bakımlarının aksatılmadan yapılması, Vatandaşların ihtiyaç fazlası veya kullanılmayan ürün/malzemelerinin farklı kullanıcılarla paylaşılması için takas-değişim platformları oluşturulması, Vatandaşların bozulmuş malzemelerini tamir edebilmesi veya yeniden dizayn edilerek başka bir ürün olarak kullanılması için tamir atölyeleri oluşturulması,
Kıraathane/Lokanta/Düğün Salonları/Yemekhane	Gıda atığı ve gıda ambalajı atığı	<ul style="list-style-type: none"> Tedarikçilerden ihtiyaç duyulan kadar ve taze malzemeler alınması, ambalajlı olanlar yerine mümkün olduğunca dökme malzemeler tedarik edilmesi Minimum stokla çalışılması Yemeğin servis edileceği kişi sayına göre yemek hazırlanması Gıdaların saklama koşullarına uyulması Menü hazırlama aşamasında stok kontrolü yaparak tavsiye edilen tüketim tarihi/son tüketim tarihi yaklaşmış malzemelerin öncelikli olarak değerlendirilmesi Porsiyonlandırma yapılması Gıda başışı yapılması, ihtiyaç fazlası gıdaların ihtiyacı olanlara verilmesi Tabakta kalan yemeklerin hayvan yemi üretiminde kullanılmasının sağlanması
	Plastik	<ul style="list-style-type: none"> Tek kullanımlık plastik tabak, bardak, çatal kaşık yerine yeniden kullanılabilir olanların tercih edilmesi Bardak altlığı, tabak altlığı gibi kompozit (plastik-kağıt) ürünlerin kullanılmaması Su, meşrubat, ayran gibi içeceklerin yeniden kullanılabilir bardakla servis edilmesi, mümkün olmaması durumunda depozito sistemine dahil olan ürünlerin tercih edilmesi Pipet sunulmaması Ekmeğe, kesme şeker gibi ürünlerin ambalajsız olanlarının tedarik edilmesi ve sunulması Ketçap, mayonez, bal, reçel, tereyağı gibi ürünlerin münferit ve küçük gramajlarda ambalajlanmış olanlarının sunulmaması Tek kullanımlık paket çay ve hazır kahvelerin yerine demleme çay ve kahve servis edilmesi
	Cam, Metal	<ul style="list-style-type: none"> Su, meşrubat, ayran gibi içeceklerin yeniden kullanılabilir bardakla servis edilmesi, mümkün olmaması durumunda depozito sistemine dahil olan ürünlerin tercih edilmesi,
	Islak Mendil, Kağıt Peçete	<ul style="list-style-type: none"> Servis masalarında ihtiyaç fazlası kullanımı önlemek için peçete ve ıslak mendil bulundurulmaması
Bahçeler, Tarım Alanları, Mesire Yerleri, Piknik Alanları, vb.	Plastik, Cam, Metal	<ul style="list-style-type: none"> Ürünlerin ihtiyaç kadar alınması, tamamen tüketilmesi, Boş zirai ilaç/bitki koruma ürünü ambalajlarının üçlü yıkama yapılması

Uygulamanın verimliliği açısından oluşum kaynaklarına göre atıkların nasıl azaltılacağı ve değerlendirileceği ayrıntılı bir şekilde vatandaşlar ve tüm taraflarla paylaşılmalıdır.

2.3. İhtiyaç Analizi

Her birim dikkate alınarak ihtiyaç duyulacak tüm ekipmanlar belirlenmeli, listelenmeli ve uygulamaya geçilmeden önce temin edilmelidir. Her birim için gerekli olabilecek ekipmanların boyutları, hacimleri, sayısı ve yerleştirileceği noktalar belirlenmelidir.

Atık Biriktirme Kutularını Nereye Yerleştirmeliyim?

Kutular, kişi sayısı, atık miktarı ve atık türü açısından yeterli olmalı, bununla birlikte kişilerin kolay ulaşabileceği bir noktada olmalıdır. Bu noktalar hizmet verilen alanların tamamının erişimine uygun olarak planlanmalıdır. Mahalle/köy düzeyinde ortalama hane büyüklükleri tespit edilerek nokta tespiti yapılmalıdır. Planlamanızı yaparken sokak/cadde uzunluğu, konut, ticari alan, eğitim, eğlence ve ibadet vb alanlarının fiziksel yapısını ve yerleşimini, araç trafiği ve insanların yürüme mesafesini, ayrıca bu noktada engelli personellerin durumunu da göz önünde bulundurarak dış mekan atık kumbaralarının yerleşimini yapmalısınız. Ekonomik açıdan ve görüntü kirliliği olmaması adına hanelerden atık toplama faaliyetinde konteynerlerin kullanılması yerine belirli günlerde geri kazanılabilir atıkların, belirli günlerde biyobozunur atıkların toplanması sağlanabilir.

Oluşacak tüm atıklar her noktaya biriktirme ekipmanı yerleştirilmesine gerek yoktur. Çünkü bazı atıklar (tehlikeli madde içeren ambalajlar-temizlik kimyasalları vb, toner-kartuş, atık elektrikli ve elektronik eşyalar, atık ilaçlar vb.) devamlı oluşum gösteren atıklar olmamakla birlikte çok çeşitli kategoride oluşum gösterebilirler. Oluşum gösterdiğinde doğrudan geçici depolama için oluşturulmuş alana götürülerek burada atık kodlarına göre biriktirilmesi sağlanabilir.



Şekil 5. Biriktirme ekipmanı yerleşimi

Biriktirme Ekipmanlarının Belirlenmesi

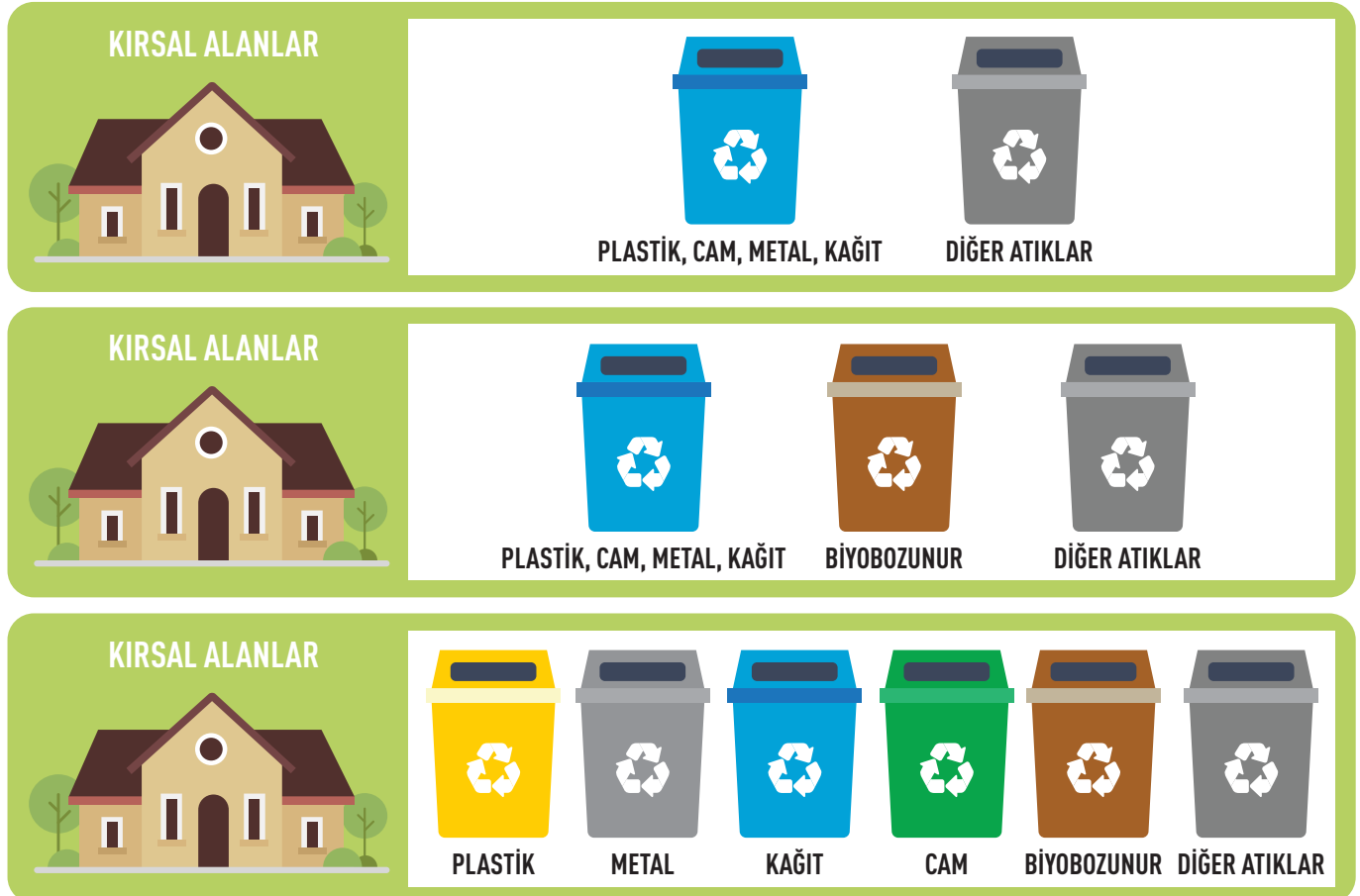
Kağıt, cam, plastik ve metal gibi geri dönüşebilir atıkların diğer atıklara karıştırılmadan, temiz bir şekilde toplanması sağlanmalıdır. Bütün birimleri dikkate alarak geri dönüşebilir atıklar, biyobozunur atık (organik atık) ve diğer atık türleri için gerekli ekipman ihtiyacını belirleyiniz. Mevcut durum çalışmasında elde edilen verilere göre hangi ebatlarda kaç adet olacağına ve ekipman türüne karar veriniz.

Mevzuat gereği asgari ikili biriktirme (değerlendirilebilir atıklar ve diğer atıklar) yapılması gerekir. Kağıt, cam, metal ve plastik atıklar tek bir ekipman içerisinde biriktirebileceği gibi malzeme cinslerine göre ayrı biriktirme de yapılabilir. Covid-19 salgınıyla mücadele kapsamında oluşan kullanılmış maske, eldiven ve diğer kişisel hijyen malzemelerinin ayrı toplanması için gri renkli veya gri etiketli biriktirme ekipmanı yerleştirilir.

Yeni ekipman almak yerine mevcudu kullanmak sıfır atık yaklaşımının temel prensiplerinden biridir. Biriktirme ekipmanının eski/kullanılmış olması, malzemesinin türü ve ekipmanın renginden ziyade sıfır atık sistemine uygun renkte etiketlemenin yapılması önemlidir. Mevcut durumda atık biriktirme ekipmanı olarak kullanılacak ekipmanlarınız var ise bunlar üzerine uygun etiketleme ve/veya renklendirme yapılarak biriktirme ekipmanı olarak kullanabilirsiniz (kullanılmış herhangi bir plastik/metal varil veya kap)

Biyobozunur atıkların oluştuğu alanlara bu atıkların ayrı toplanması için pedallı, kapaklı biriktirme ekipmanı yerleştirilebilir. Bitkisel atık yağların oluştuğu bu atıkların biriktirilmesi için kelepçeli bidonların kullanılması gerekmektedir.

Atıkların biriktirilmesi aşamasında aşağıdaki modelleri uygulayabilirsiniz. Kullanacağınız biriktirme ekipmanı renk ve etiketlemeleri için <https://sifiratik.gov.tr/kutuphane/kurumsal-kimlik> adresini ziyaret ediniz.



Şekil 6. Ayrı biriktirme modelleri

Toplama noktalarını ve ekipmanları aşağıdaki tabloya doldurarak ihtiyaç analizini tamamlayınız.

Tablo 4. Kumbara ve konteyner ihtiyacının tespiti, toplama noktalarının belirlenmesi

Nokta	Toplama sistemi								
	İkili			Üçlü			Dörtlü		
	Poşetli/ poşetsiz	X litre Sabit/ Tekerlekli	Adet	Poşetli/ poşetsiz	X litre Sabit/ Tekerlekli	Adet	Poşetli/ poşetsiz	X litre Sabit/ Tekerlekli	Adet
Ev/Haneler									
Muhtarlık Binası, İdari Binalar, Ofisler									
Sağlık Kuruluşu (Hastane/Aile Sağlığı Merkezi vb.)									
Kıraathane/Lokanta/ Düğün Salonları/ Yemekhane									
Ticarethaneler (Bakkal, Market, Kasap, Hırdavat, Akaryakıt İstasyonu, Tarım İşletmeleri, Terzi, Kuaför vb.)									
Tarım Araçları ve Diğer Araç Tamirhaneleri									
Bahçeler, Tarım Alanları, Mesire Yerleri, Piknik Alanları, vb.									
Diğer birimler									

Atık biriktirme ekipmanlarının boyutları (hacmi), sayısı, konulacağı yerler oluşan atık türü ve miktarına göre belirlenir. Geri kazanılabilir atıklar için mevcut biriktirme ekipmanlarının yanında yer almak üzere her 100-200 kişiye 1 adet 400-770 ltlik ekipman konulabilir. Bu yaklaşımda yerleşik nüfusun yanı sıra hareketli nüfus (gece-gündüz, yazlık-kışık) da dikkate alınmalıdır. Biriktirme ekipmanının hacim, adet, lokasyon ve toplama optimizasyonunda yerleştirilen mevcut ekipmanın doluluk oranının ve toplama sıklığının takibi oldukça önemlidir.

Genellikle iç ve dış mekan atık biriktirme kumbaralarının hacmi 3 - 120 lt arasında değişkenlik göstermektedir. Atık biriktirme kumbaraları kapaklı-kapaksız, pedallı-pedalsız olabilmektedir, 80 lt ve üzerinde tekerlekli üretim yapılabilmektedir. Atık biriktirme kumbaraları metal (paslanmaz, alüminyum, galvanizli sac), plastik veya ahşaptan yapılabilmektedir. Malzeme seçiminde ekonomik açıdan sürdürülebilir ekipmanların seçilmesi önem arz etmektedir. Elinizdeki mevcut ekipmanları da bu iş için kullanabilir/dönüştürebilirsiniz. Atık biriktirme kumbaraları müstakil ev,bina, sokak cadde, meydan ve ticari alanlarda atık alımına ve bırakılmasına uygun olarak yerleştirilmelidir..



Atık biriktirme ekipmanlarının her alanda olup olmaması ihtiyaç ile ilgili bir durumdur. Oluşan atık miktarına göre ortak ekipman kullanılabilir. Aynı şekilde taşıma konteynerlerinin kapasiteleri ve sayıları da oluşan atıkların miktarı ile doğrudan ilişkilidir. Kaynakları minimum seviyede kullanmak sıfır atık yönetiminin bir parçası olarak ele alınmalıdır.

Atık biriktirme kumbaralarında toplanan atıkların geçici depolama alanına taşınması için konteyner temin edilmesi gerekebilir. Bu durumlarda genellikle 120 – 1.100 lt hacme sahip konteynerlar kullanılır. Bu ekipmanlar pedalla açılabilen, kapaklı ve tekerlekli olarak üretilebilmektedir.



Geçici Depolama Alanının Oluşturulması

Geçici Atık Depolama Alanı toplama noktalarından alınan atıkların teslim edilinceye kadar bekletileceği alandır. Oluşan atık miktarını dikkate alarak, toplama ve taşıma sıklığına göre geçici depolama alanları teşkil ediniz.

Geçici depolama alanı, uygun bir yer belirlenerek mevzuata uygun bir biçimde teşkil edilmelidir. Eğer teknik açıdan mevzuata uygun bir yeriniz var ise yeniden bir geçici depolama yapmanız gerekmeyecek, mevcut alanı düzenlemeniz yeterli olacaktır. Bu alan kurulurken/düzenlenirken, toplanacak atık türleri ve miktarı göz önüne alınmalıdır. Toplayacağınız atıkları geçici depolama alanına taşımayı planlarken yaya trafiği ve araç trafiğini dikkate alınız.

Uygulanacak sıfır atık yönetim sistemi modeline göre alanın kaç bölmeli yapılacağı ve depolanacak atık miktarı baz alınarak alanın büyüklüğü belirlenmelidir. Bölmelere yerleştirilecek konteynerlerin hacimleri, kaç adet sığabileceği ve hareket alanları da göz önünde bulundurularak bölmeler boyutlandırılmalıdır.

Atıkların geçici depolanmasına ilişkin esaslar Atık Yönetimi Yönetmeliğinin 13 üncü maddesi ile belirlenmiş, tehlikeli ve tehlikesiz atık geçici depolama alanlarının sağlanması gerekli teknik özellikler ise <https://cygm.csb.gov.tr/atik-yonetimi-i-83468> web adresinde ayrıca yayınlanmıştır.

NOT: Depolanacak atık miktarının az olması veya alan sıkıntısının bulunması gibi durumlarda daha kısıtlı alanlarda da uygun şekillerde depolama gerçekleştirilebilir. Örneğin depolama için kullanılacak konteynerlerin birkaç atığı depolayacak şekilde bölmeli olarak temin edilmesi gibi alan tasarrufu sağlayacak çözümler geliştirilebilir



Geçici depolama alanı, Tablo 1’de belirtilen tehlikeli madde içeren ambalajlar-temizlik kimyasalları vb, to-ner-kartuş, atık elektrikli ve elektronik eşyalar, atık ilaçlar vb. gibi atıkları da depolayabilecek kapasiteye sahip bir alan olmalıdır.

Tablo 5. Geçici depolama alanı ihtiyacının tespiti

Ekipman/Yapı	Yerleştirileceği / Kurulacağı Yer	Ebat	Bölme	İhtiyaç

Tıbbi atıkların 25.12.2017 tarihli ve 29959 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinde belirtilen hususlara dikkat edilerek biriktirilmesi ve tıbbi atık yönetimiyle görevlendirilen personel tarafından diğer atıklardan ayrı olarak taşınması gerekir.

Kompostlaştırma, mikroorganizma adı verilen ve çoğunluğu gözle görülmeyen canlılar tarafından kontrollü çevresel şartlar altında organik maddelerin biyolojik olarak ayrıştırılması ve stabil hale getirilmesidir. Doğal bir proses olan kompostlaştırmada, organik maddelerin bozunmasıyla bitkilerin ihtiyaç duyduğu bitki besin maddelerini içeren, toprak yapısını düzenlemeye ve toprağın havalanmasına yardımcı olan kompost oluşur. Toprak iyileştirici madde olarak tanımlanan kompost, doğal koşullarda da oluşabiliyorken uygun sıcaklık, nem ortamının oluşturulması ve farklı atık kaynaklarının (yeşil ve kahverengi atıklar) ideal miktarlarda kullanılmasıyla daha verimli ve hızlı bir şekilde yapılmaktadır.



Çok farklı tekniklerle kompost üretilebilir. Bununla beraber en çok uygulanan aktarmalı yığın kompost sistemleri, genelde 3,5-5 m eninde, azami 2 metre yüksekliğinde, uzun bir sıra halinde dizilmiş atık yığınlarından oluşur. Yığının boyutları, yığının aktarılmasında kullanılacak ekipmanlara göre belirlenir. Karıştırma ve havalandırma için yığınlar, düzenli olarak alt üst edilir. Yığınlar, haftada iki defa aktarılmalıdır.



Aktif kompostlaştırma, 3-4 haftada gerçekleştirilebilir. Bunun sonrasında kompostun olgunlaşması için 3-4 hafta daha bekletilmelidir.

Kompost yığını yeterince nemli değilse, ayrışma ve parçalanma işleminin gerçekleşeceği uygun ortam sağlanmamış olur. Yığın olması gerektiğinden daha nemli ise kötü koku oluşur. Kompost için en ideal nem oranı % 30'dur. Bu oranı ölçmek için kompost karıştırılır ve elinizdeki komposttan su akıyor ise fazla nemli olduğu anlaşılır. Eğer az miktarda su akıyor ise uygun nem oranını yakalamışsınızdır.

Kompost yığnında en önemlisi organik madde içeriğidir. Kompost sürecinin başlayabilmesi için azot (N) ve karbon (C) içeriği önemlidir. Yeşil atıklar olarak tanımlanan mutfak atıkları, sebze, meyve, ot, yeşil yapraklar, çay atıkları, yumurta kabukları vb. atıkların azot içeriği yüksektir. Kurumuş dal, yaprak ve ağaç kabukları, kuruyemiş kabukları, saman, talaş, çam iğneleri, vb. atıklar ise "kahverengi atıklar" olarak tanımlanmakta olan karbon içeriği yüksek atıklardır. İdeal kompost yığnında olması gereken karbon/azot oranı ağırlık bazında yaklaşık 25:1 ya da 30:1 şeklinde iken hacimsel olarak yaklaşık bire birdir. Bunun nedeni kullanılan malzemeye göre değişmekle beraber kahverengi atıkların yeşil atıklara göre oldukça hafif olmasıdır. Yığnında azot oranı yüksek ise amonyak nedeniyle kötü koku oluşur. Karbon oranı yüksek ise bozunma işlemi yavaşlar. Bu nedenle ideal oranının yakalanması önemlidir.





Park, bahçe, budama atıkları vb. kullanılacak ise bunları parçalayıp öğütecek bir ekipman kullanılabilir. Böylelikle kompost işlemi hızlandırılabilir.

Kompost alanının zemini sızacak suların kontrolü sağlamak amacıyla beton malzemeden oluşturulmalıdır. Yığın oluştururken kompost alanı zeminine dal, budak, saman vb. gözenekli atıklar yerleştirmek yığının doğal olarak alttan hava almasını sağlayacaktır. Atıklar, belirli kalınlıkta katmanlar halinde (örn: 10-15 cm) üst üste serilir. Bir kat karbon içeriği yüksek atık, bir kat azot içeriği yüksek atık serilir. Bu katmanlar arasına bozunmayı hızlandırıcı zengin-

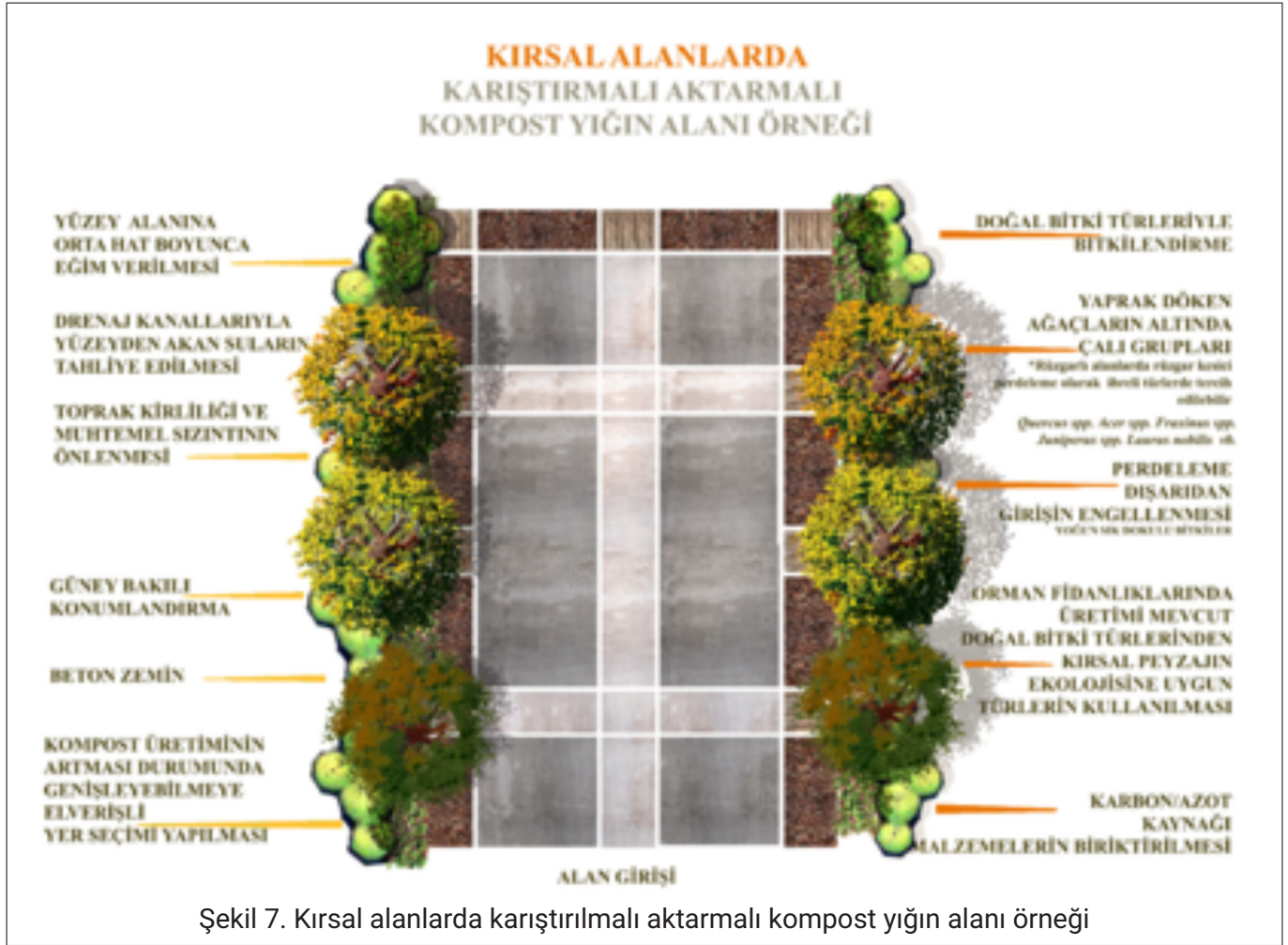
leştirici atıklar eklenir. Örneğin dal, budak atıklarının üzerine ot, sebze vb. yeşil atıklar, en üste ise mutfak atıkları serilebilir. Ara katmanlara nem oranına göre su eklenebilir.

Yığın yüksekliği azami 1,5-2 m olmalıdır. Yüksekliğin fazla olması havalanma ihtimalini azaltarak kompost verimini düşürebilir. Yığının havalanması için doğal havalandırma dışında karıştırma ekipmanı ile havalandırma sağlanır. Yığın oluşturulduktan sonra 4 günün sonunda dıştan içe karıştırılır. Bu karıştırma işlemi daha sonra ikişer gün arayla tekrar edilir. Bu sayede yığın havalandırılırken, yığın içi sıcaklık 60-65°C dolaylarında kalır. Yaklaşık 2-3 ay gibi bir süre sonunda ise kompost kullanıma hazır duruma gelir. Farklı kompost teknikleri kullanılarak daha kontrollü bir prosesle daha kısa zamanda kompost elde etmek mümkündür.

Ürettiğimiz atıkların yüksek oranda organik maddelerden oluşması, özellikle kırsal alanlarda bu oranın daha da yüksek olması atık yönetiminde kompostlaştırmanın önemini artırmaktadır. Ayrıca kentlere kıyasla kırsal alanlarda nüfus yoğunluğunun az olması ve kırsal yerleşim alanlarının atık işleme tesislerine uzak mesafelerde bulunması, atık toplama ve taşıma maliyetlerinin artmasına neden olmaktadır. Oysaki kırsal alanlarda kompostun yaygınlaştırılmasıyla atık oluştuğu noktada yönetilir, bunun yanı sıra üretilen kompostla toprak yapısının güçlendirilmesi, erozyonla mücadele, kimyasal gübre kullanımının azaltılması sağlanarak yerel çevresel sorunların çözümüne katkı sağlanabilir. Diğer yandan, kırsal alanlarda kompost üretimi için yüksek teknolojiye sahip maliyetli tesislere gerek yoktur, basit tekniklerle kompost yapılması mümkündür.



Bahçe tipi kompost yapılırken bu işlemde sorumlu bir görevli (köylerde muhtarın belirleyeceği bir veya birkaç kişi) belirlenmeli, kompost işlemi koku vb. çevresel sorunlara yol açmamalı, her türlü haşere vb. üremesine mahal vermeyecek tedbirler alınmalıdır.



Şekil 7. Kırsal alanlarda karıştırmalı aktarmalı kompost yığın alanı örneği

3. EĞİTİM/BİLİNÇLENDİRME FAALİYETLERİ VE UYGULAMAYA GEÇİLMESİ

Ekipmanların yerleştirilmesinin ardından atıklarınızı sıfır atık yönetim sistemi modeliniz çerçevesinde biriktirmeye başlayabilirsiniz. Ancak, uygulamaya başlamadan önce hedef kitleye yönelik eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleri gerçekleştirmeniz, vatandaşların bilgilendirilmesi, uygulamaya katılımının teşvik edilmesi ve uygulamadaki hataların en aza indirgenmesi bakımından önemlidir. Atık oluşumunun önlenmesi, azaltılması ve yeniden kullanım, kaynağında ayrıştırma ve geri dönüşüm konularında farkındalığın artırılması amacıyla eğitim ve bilgilendirme çalışmalarına öncelikli olarak önem verilmelidir. Bu nedenle bu aşamada nasıl bir bilgilendirme çalışması yapacağınızı, eğitim konu başlıklarını, bu konuda kimlerden/nerelerden yardım alacağınızı planlayın ve eğitim/bilinçlendirme programınızı oluşturun.

Özellikle atık önleme çalışmalarının hedef kitleye doğru şekilde anlatılması ve bu konuda belirli periyotlarla bilgilendirme yapılması oldukça önemlidir. Örneğin pet şişe kullanımına son verilmesi ilk aşamada insanların tepkisini çekebilmektedir, ancak bu uygulamayla ne kadarlık bir plastik atığın oluşmasının önlenmesine ilişkin bilgilendirme yapılması uygulamanın kabul görmesini olumlu yönde etkileyecektir.

Hedef kitleniz, hane halkı, ticari alanlar, kıraathaneler, muhtarlıklar, temizlik görevlileri, tüm çalışanlar vb. olabilir. İdari personel, temizlik personeli ve diğer tüm çalışan personele gerekli eğitim ve bilgilendirmelerin yapılması, özendirici faaliyetlerin hayata geçirilmesi, bu çalışmalarla birlikte görsel ve afişlerin de kullanılması mümkündür.

Çıkaracağınız broşürlerle, afişlerle*, yapacağınız etkinliklerle uygulayacağınız sistemin daha iyi benimsenerek anlaşılmasını sağlayabilirsiniz. Sistemin çevresel, ekonomik, sosyal kazançlarının görülmesi de sisteme katılımı destekleyecek bir unsurdur. Örneğin; 1 ton plastik geri kazanıldığında; 16 varil petrol tasarrufu yapılmış olur. 1 ton kağıdın geri dönüşüme katılması sonucu 17 ağacın kesilmesi önlenmektedir. Sıfır atık sistemine geçtikten sonra elde ettiğiniz kazançları belirlemek için <https://sifiratik.gov.tr/sifir-atik/atik-sayaci> adresindeki atık sayacını kullanabilirsiniz.

Eğitim Faaliyetleri; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve/veya Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerince düzenlenen eğitimlere katılan kişiler tarafından yapılmalıdır. Eğitimler bir seferlik olmamalı, düzenli aralıklarla tekrarlanmalıdır.



* <https://sifiratik.gov.tr/kutuphane/kurumsal-kimlik>

4. İZLEME, KAYIT TUTULMASI VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ

Uygulamanın etkinliğinin değerlendirilmesi amacıyla çalışma ekibi tarafından belirli zaman aralıkları ile izleme yapılır ve varsa uygulamanın aksayan yönleri, eksiklikler veya geliştirilecek tarafları tespit edilir, önlemler alınır.

Uygulamadan elde edilen verilerin ortaya konması, uygulamaya katılımın daha verimli olmasını sağlayacaktır. Sıfır atık yönetim sistemi sorumlularınca; sıfır atık yönetim sistemine ilişkin ekipmanlar, toplanan atık tür ve miktarları, teslimat bilgileri, teslim edilen atıklara ilişkin belgeler Entegre Çevre Bilgi Sistemi (EÇBS) 'de sıfır atık uygulamasına yüklenir.

Atıklara ilişkin veriler ile bu atıkların teslim edildiği yerlere ilişkin bilgiler İl Özel İdaresi tarafından Ocak ve Temmuz ayları olmak üzere yılda iki kez sıfır atık bilgi sistemi üzerinden bildirilmelidir. Sıfır Atık Yönetim Sistemine geçiş tarihleri esas alınarak çalışmalar tamamlanmalı ve sıfır atık belgesi için sıfır atık bilgi sistemi üzerinden müracaat edilmelidir. Sıfır Atık Belgesi bağlı bulunulan ilin Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne verilmektedir.

Sıfır atık yönetim sistemi kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler, uygulamalar, sistem ile getirilen yenilikler, sağlanan kazançlar ve ileriye yönelik hedefleri de içeren sıfır atık yönetim sistemi sürdürülebilirlik raporları nitelikli belge sürecinde hazırlanır.

Sıfır Atık Bilgi Sistemi Girişleri

Firma adı, tesis adı, vergi no, il, ilçe, adres, yetkili ad soyad, yetkili telefon, yetkili e-posta, kayıt tarihi bilgileri otomatik olarak EÇBS'den çekilmektedir.

- Sıfır Atık Bilgi Sistemine giriş yapıldığında;
 - Atık miktarı,
 - Nüfus,
 - Köy sayısı,
 - Atık türü bazında toplanan atık miktarı,
 - Mobil AGM veya geçici depolama alanı,
 - Atık türü bazında yerleştirilen ekipman sayıları,
 - Hedef kitlelere göre eğitim verilen kişi sayısı,
 - Bahçe tipi kompost bilgileri
- girişi yapılır.







**T.C. ÇEVRE VE
ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI**
ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ



**SIFIR ATIK YÖNETİM SİSTEMİ
UYGULAMA KILAVUZU**

Bu Kılavuz, ilgili kurum/kuruluşlar, Yerel Yönetimler ve STK'ların katkılarıyla, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca hazırlanmış, Katı Atıkların Ekonomiye Kazandırılması - Ulusal Atık Yönetimi ve Eylem Planı (2016-2023)'nin Revize Edilmesi ve Ulusal Atık Yönetim Planı (2023-2035) Hazırlanması Projesi kapsamında danışmanlık ve tasarımı yapılmıştır.